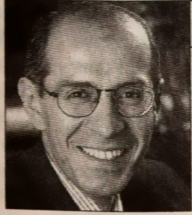

Cumhurbaşkanı, siviller ve bürokrasi savaşları

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Cumhurbaşkanı Sezer'in YÖK konusunda takındığı tavır, aldığı karar ve attığı adımların anlamı açık: Cumhurbaşkanı, Türkiye'nin, 28 Şubat süreci diye tanımlanan ve bilinen oluşumlarla birlikte içine girdiği dönemi hiç değilse belli düzeylerde aşmasını istiyor.

Bu dönem askeri bürokrasinin mülkiyenin belli bir kanadıyla sürdürüldüğü tarihsel ittifaka belli bir aydın kesiminin de katılmasıydı. Aydınlar geniş bir kısmıyla epey bir süredir bu 'tarihsel blok'un dışındaydı. 28 Şubat onların bazılarını yeniden ittifaka kazanma çabasını göstererek bloku yeniden canlandırmak istedi. Bunda kısmen başarılı oldu ama süreci asıl besleyen ve destekleyen sivil bürokrasinin etkinliği, hatta militan tutumuydu. Şimdi, Cumhurbaşkanı bu kanadı elinden geldiğince durdurmaya ve öylelikle ortaya daha demokratik bir yapı çıkarmaya çalışıyor.

Bununla birlikte, son YÖK atamalarının belli çevrelerde uyandırdığı bir tepki de söz konusu.

Cumhurbaşkanı neredeyse militan denebilecek bir

Kemalist tutum içinde olanları bürokrasiden uzak tutmaya çalışırken, YÖK'e atanan son iki ismin bu nitelikleriyle tanınması, bu tepkinin nedeni. Deniyor ki, Cumhurbaşkanı daha ılımlı isimleri görevlendirerek süreci hızlandırabilirdi.

Bu olurdu olmazdı, ayrı bir mesele ve spekülasyona açık bir tartışma. Fakat bu atamanın gösterdiği başka bir şey var: Kemalizmin yapısal özellikleri ve Türkiye'de, toplumsal planda bu ideolojinin açılımları.

Kemalizm, farklı çevreler tarafından çeşitli biçimlerde tanımlanan bir ideoloji. Bugün Türkiye'deki referans grupları kendilerini bir biçimde Kemalizmle ilişkilendiriyor, kendilerini onun bir parçası olarak görüyor, kendilerinde ondan bir parça buluyor. Çok küçük bir çevenin dışında Kemalizmi bir bütün olarak yok sayan herhangi bir kesimden söz etmek olanaksız. Bu, onun bir modernleşme ideolojisi olmasından ya da eşanlamıyla modernleştirici bir kavram olmasından kaynaklanıyor. Kendisini bir çağdaşlaşma projesi olarak sunması, çağdaşlaşmayı, dolayısıyla Kemalizmi, hep gündemde kalacak ve asla tamamlanmayacak bir model olarak biçimlendirmesi (Habermas modernleşmeyi 'tamamlanmamış bir proje' olarak niteliyordu) Kemalizmin sürekliliğini de, bütün kesimlerce içselleştirilmesini de açıklayabiliyor. Belki bu niteliğiyle

Kemalizm, Goldmann'ın getirdiği yaklaşımla bir 'dünyagörüşü' diye okunabilir. Burada önemli olan, onun bu niteliğinden çıkarılıp, 'dünyayı algılayışımızın eksik bilgisi' anlamında bir ideolojiye dönüştürülmesi ve giderek bürokratikleştirilmesidir. 28 Şubat da bütünüyle böylesi bir bürokratikleşme süreci diye algılanabilir.

O zaman Cumhurbaşkanı'nın ataması anlaşılabilir: Hem, şu ya da bu nitelikli bir Kemalizmin ve Kemalist zihniyetin sistemden ve onun belirlediği bilinçten hiçbir biçimde koparılabilmesi (bu, niyetlerin ötesinde bir olgudur ve asıl tartışılması gereken odur), hem de bürokrasi - sivilleşme arasında sürdürülen çatışmada taraf olmak. Cumhurbaşkanı, atamalarıyla, eğer bir Kemalizm tartışması yaşanacak, hatta Kemalist bir zorlama söz konusu olacaksa onun da asker ya da sivil bürokrasi tarafından değil, doğrudan sivil kanatlar aracılığıyla yapılmasını istemiştir. Dolayısıyla, Cumhurbaşkanı'nın tavrı başka bir şeye değil, açıkça, donuklaşan ve gitgide ağırlaşan bir bürokrasiye dönüktür, ona müdahale anlamındadır ve bu yanı sıra başsavcının sürdürdüğü tutumla denk düşen, koşutluk gösteren bir anlayış içindedir.

Kimlerin ve neyin sivil olduğu yanıtı güç bir soru ama biz gene de siviller boşa kürek çekmemiş sayılabilir diyelim!